

Nr 3

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1956 vid dess trettionionde sammanträde fattade beslut, såvitt avser rekommendationen nr 101 rörande yrkesutbildning inom jordbruket.

Genom en den 21 december 1956 dagtecknad proposition, 1957: 18, vilken i viss del hänvisats till jordbruksutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit — såvitt nu är i fråga — om riksdagens yttrande angående i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1956 vid dess trettionionde sammanträde antagna rekommendation nr 101 angående yrkesutbildning inom jordbruket. Texten till ifrågasvarande rekommendation, vilken är av beskaffenhet att i enlighet med artikel 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga underställas riksdagen, har såsom bilaga fogats vid propositionen.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Internationella arbetskonferensens trettionionde sammanträde hölls i Genève under tiden den 6—28 juni 1956. I sammanträdet deltog representanter för 73 medlemsstater, av vilka det stora flertalet sändt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivarsidan. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.

Rekommendation (nr 101) angående yrkesutbildning inom jordbruket

Sedan förevarande fråga varit föremål för en första behandling vid arbetskonferensens 38:e sammanträde (1955), varvid till grund för diskussionen lades de synpunkter, som framkommit i svaren från vissa medlemsstater — bland dem Sverige — å ett av arbetsbyrån utarbetat frågeformulär, hade ärendet uppförts på dagordningen för 1956 års konferenssammanträde för slutligt avgörande.

Inför det för ärendets behandling vid konferensen tillsatta utskottet framlades ett av arbetsbyrån efter konsultation av medlemsstaterna utarbetat

förslag till rekommendation angående yrkesutbildning inom jordbruket. Detta förslag togs till utgångspunkt för utskottets förhandlingar.

Den slutligt utarbetade rekommendationen antogs enhälligt av konferensen med 220 röster. Rörande rekommendationens innehåll må följande anföras.

Rekommendationen anger utförligt yrkesutbildningens principer och mål samt betonar vikten av en effektiv, systematisk och samordnad utbildning. Det framhålles bl. a. att utbildningen bör organiseras på sådant sätt, att landsbygdens befolkning såvitt möjligt kan erhålla en undervisning och utbildning, vars innehåll i det hela är likvärdigt med den som kommer stadsbefolkningen till del. Rekommendationen upptager vidare en rad anvisningar, som tillgodoser de särskilda behoven i underutvecklade länder.

De i rekommendationen föreslagna utbildningsmetoderna omfattar allmänt grundläggande undervisning, jordbruksundervisning på mellanskolestadiet, yrkesskolor för jordbruk, kortare kurser, säsongkurser, kvällskurser och ambulerande kurser för särskilt angivna syften, praktikantutbildning, rådgivningsverksamhet, lärlingsutbildning, utbildning av lärarpersonal samt vissa anvisningar rörande undervisningsmateriel. Det betonas att jordbrukar- och andra intresserade organisationer, t. ex. kooperativa sammanslutningar, bör tilldelas en viktig uppgift inom all jordbruksutbildning.

En särskild avdelning av rekommendationen innehåller anvisningar rörande nationella åtgärder i syfte att utveckla och genomföra program för utbildning inom jordbruket. Slutligen förordas internationellt utbyte av jordbrukare och jordbruksarbetare, jordbrukarungdom, lantbrukslärare, forskare och experter samt upprättandet av internationella centra för forskning, rådgivning och yrkesutbildning ävensom internationella sammankomster med utövare av vetenskaplig forskning inom jordbruket m. fl.

Över rekommendationen har, efter remiss, yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Skolöverstyrelsen framhåller, att jordbruk i skogrika länder som Sverige i mycket stor utsträckning bedrives i kombination med skogsbruk, och att åtgärder för utbildning på bägge områdena därför i stor utsträckning måste kombineras. Även om det icke hade befunnits ändamålsenligt att medtaga ett sådant påpekande i den internationella rekommendationen, borde själva sakförhållandet i någon form beröras, när rekommendationen offentliggjordes i Sverige, så att missförstånd undvekes. Den omständigheten, att rekommendationen uteslutande sysslade med jordbrukets och jordbruksbefolkningens problem, borde inte få tolkas som ett avståndstagande från den kombinerade grundläggande utbildningen i jordbruk och skogsbruk.

Lantbruksstyrelsen har i stort sett intet att erinra mot de i rekommendationen föreslagna åtgärderna för åstadkommande av en förbättrad yrkesutbildning på jordbrukets område.

Överstyrelsen för yrkesutbildning anmärker, att under överstyrelsens in-seende bedriven yrkesutbildning i huvudsak endast beröres under punkt 6

i rekommendationen. Överstyrelsen hade redan beaktat de problem som berördes i förevarande avsnitt i rekommendationen, och komme att liksom hittills uppmärksamma den jordbrukande befolkningens behov av utbildning i nyss angivna hänseenden och ta all hänsyn till vad i denna del anfördes i rekommendationen.

Sveriges lantbruksförbund erinrar, att förbundet i ett tidigare yttrande över förslaget till den nu antagna rekommendationen anført att lärlingsutbildningen (praktikantverksamheten) enligt svensk erfarenhet skulle bli smidigast och minst skrämmässig, om den helt utformades av jordbrukets egna organisationer eller av dem närstående organ i nära samverkan med representanter för lantarbetsgivare och lantarbetare. Den nu antagna rekommendationen gäve också utrymme för en sådan tillämpning.

Svenska lantarbetsgivareföreningen finner rekommendationen i stort sett ej ge anledning till mera genomgripande åtgärder, då yrkesutbildningen inom jordbruket hos oss är så genomförd och ordnad att den i många avseenden väl svarar mot vad rekommendationen syftar till.

Svenska lantarbetareförbundet anför, att de i rekommendationens kapitel I Utbildningens principer och ändamål angivna bestämmelserna syntes i tillämpliga delar väl stämma överens även med vad som erfordras för svenska förhållanden.

Hushållningssällskapens förbund uttalar, att rekommendationen visserligen av naturliga skäl är mycket allmänt hållen, men att den likväl ger en god och omfattande översikt över de vägar och medel, som bör följas för åstadkommande av den förbättring av jordbrukets yrkesutbildning, som på många håll är särskilt angelägen och som där torde utgöra en av de viktigaste förutsättningarna för en mera påtaglig höjning av levnadsstandarden. För vårt lands vidkommande kan emellertid, yttrar förbundet vidare, rekommendationen knappast sägas innehålla eller ge anvisning på något egentligt nytt utan det torde i stället vara så, att våra strävanden sedan åtskillig tid tillbaka i stort sett ligger i linje med uttalandena i rekommendationen.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet finner av avlämnade yttrandena framgå, att de i rekommendationen förordade åtgärderna, i den mån de äger tillämpning på svenska förhållanden, i stort sett redan förverkligats eller är under genomförande. Åtskilliga av de i rekommendationen berörda frågorna syntes äga nära anknytning till det utredningsarbete, som för närvarande bedreves av 1955 års lantbruksundervisningskommitté samt den nyligen tillsatta utredningen rörande upplysnings- och rådgivningsverksamhet på jordbrukets område. Det torde närmast böra ankomma på dessa att överväga och föreslå de åtgärder, vartill rekommendationen för vårt lands del kunde befinnas föranleda. Delegationen förordar därför, att rekommendationen överlämnas till utredningarna samt att jämväl i övrigt de i rekommendationen framlagda riktlinjerna tages i beaktande vid den fortsatta utbyggnaden av yrkesutbildningen på jordbrukets och skogsbrukets områden.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Ericsson, har anfört följande.

»Av de yttranden, som avgivits över rekommendationen (nr 101) angående yrkesutbildning inom jordbruket, framgår, att de i rekommendationen angivna riktlinjerna, i den mån de äger tillämpning på svenska förhållanden, i stort sett väl överensstämmer med vad som på detta område eftersträvas i Sverige. Även om de i rekommendationen uttryckta principerna i flera hänseenden redan förverkligats i vårt land, synes mig rekommendationen likväl innehålla vissa uttalanden, som förtjänar att uppmärksammas främst i samband med det utredningsarbete, som för närvarande bedrivs på hithörande område av 1955 års lantbruksundervisningskommitté samt av den nyligen tillsatta utredningen rörande upplysnings- och rådgivningsverksamhet inom jordbruket. I likhet med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anser jag därför, att rekommendationen bör överlämnas till nämnda utredningar för beaktande i det fortsatta utredningsarbetet samt att jämväl i övrigt vederbörlig hänsyn bör tagas till rekommendationens anvisningar i samband med utbyggnaden av yrkesutbildningen på jordbrukets område.»

Utskottet

Utskottet, som vill understryka påpekandet i skolöverstyrelsens yttrande att åtgärder för utbildning på såväl jordbrukets som skogsbrukets område i stor utsträckning måste kombineras i skogrika länder som Sverige, ansluter sig till vad föredragande departementschefen i propositionen uttalat. Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 12 februari 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Nord, Jon Jonsson*, Pålsson*, Hansson, Hjalmar Nilsson, Sigfrid Larsson, Gunnar Berg, Kristiansson, Hedström och Yngve Nilsson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Gustafson i Dädesjö, Antby, Jacobson i Vilhelmina, Hægglom, Andersson i Hyssna, Ahlsten*, Jonsson* i Strömsund, Sköld och Östlund.

* Ej närvarande vid justeringen.